

*Kopia publikacji:
Polskie Towarzystwo Fotogrametrii i Teledetekcji
Sekcja Naukowa Stowarzyszenia Geodetów Polskich
60-lecie Polskiego Towarzystwa Fotogrametrycznego
Sesja Naukowa, Warszawa, 22-24 maj 1991 r*

Doc. Waclaw SZTOMPKE

1906-1974

**PRZEWODNICZĄCY POLSKIEGO TOWARZYSTWA
FOTOGRAMETRYCZNEGO W LATACH 1970-1974**

Waclaw Sztompke, syn Antoniego i Reginy z Krajewskich, urodził się w dniu 1 września 1906 r. w Warszawie. Dzieciństwo i lata nauki szkolnej spędził przy rodzicach w Wyszkanie nad Bugiem. W roku 1916 ukończył szkołę powszechną, a w roku 1922 sześć klas.

miejscowego gimnazjum humanistycznego. Z uwagi na trudne warunki materialne musiał przerwać naukę i przez dwa lata pracował kolejno jako urzędnik w kancelarii zawiadowcy stacji kolejowej, w biurze huty szklanej oraz w Banku Spółdzielczym w Wyszkanie. Jednocześnie uczęszczał na jednoroczny wieczorowy kurs handlowy. W roku 1924 rozpoczął ponownie naukę w miejscowym gimnazjum zakończoną otrzymaniem w 1926 r. świadectwa dojrzałości.

Lata 1926-1931 to okres studiów na Wydziale Geodezyjnym Politechniki Warszawskiej, zakończonych uzyskaniem tytułu magistra inżyniera (geodety).

Na krótko przed ukończeniem studiów (w dniu 1 maja 1931 r.) inż. W. Sztompke rozpoczął pracę w Wydziale Aerofotogrametrycznym Polskich Linii Lotniczych LOT. Był jednym z pierwszych pracowników „Fotolotu”, którego organizatorem i kierownikiem był prof. M.B. Piasecki. Bardzo szybko dał się poznać jako doskonały fachowiec i organizator prac produkcyjnych i 1936 r. awansował na stanowisko zastępcy kierownika Wydziału Aerofotogrametrycznego. Zarówno w „Fotolocie” jak i kolejnych miejscach pracy był lubiany i ceniony przez wszystkich. Dbał nie tylko o prawidłową organizację i jakość pracy, ale także o właściwy klimat pracy i koleżeńskie stosunki. Wprowadził system premii dla pracowników technicznych, dzięki czemu wzrosła znacznie produkcja fotoplanów wykonywanych dla Głównej Komisji Klasyfikacji Gruntów Rolnych.

Przywiązywał dużą wagę do podnoszenia swych kwalifikacji zawodowych, stąd ustawiczne studiowanie literatury oraz udział w kursach szkoleniowych, sympozjach oraz kongresach fotogrametrycznych. Pomagała mu w tym doskonała znajomość języków obcych (angielski, francuski, niemiecki i rosyjski), dzięki której nawiązał wiele kontaktów i przyjaźni z czołowymi postaciami na międzynarodowej arenie fotogrametrycznej. Uczestniczył m.in. w międzynarodowym kursie fotogrametrycznym w Jenie (1934 r.). Dzień 4 września 1939 r. był ostatnim dniem istnienia „Fotolotu” - zaczęły się dni okupacji hitlerowskiej.

Początek okupacji to okres długiej choroby i pobytu w szpitalu, w którym poznał swoją przyszłą żonę Janinę Blicharską. Od września 1940 do lipca 1944 r. inż. Waclaw Sztompke pracował w Biurze Pomiarów Wydziału Planowania Miasta, Zarządu Miejskiego w Warszawie. Wybuch powstania zastaje inż. Sztompke w Otwocku, gdzie wraz z rodziną spędzał wakacje. Od 11 października 1944 r. do 5 marca 1945 r. pracował w Otwocku na stanowisku zastępcy naczelnika Wydziału Odszkodowań Wojennych.

W marcu 1945 r. powraca do Warszawy i wypełniając obietnicę złożoną w dniu zamknięcia „Fotolotu” we wrześniu 1939 r., zgłasza się do PLL LOT. Początkowo pracuje przy uruchamianiu komunikacji lotniczej, przystępuje do organizacji Działu Aerofotogrametrycznego i następnie zostaje jego dyrektorem (6.03.1945 - 31.05.1948). Organizację „Fotolotu” trzeba było rozpoczynać od nowa, bowiem całe wyposażenie i sprzęt zostały zniszczone lub wywiezione przez okupanta. Zadania postawione przed „Fotolotem” dotyczyły zasadniczo zapewnienia zdjęć lotniczych dla fotogrametrycznej służby cywilnej i wojskowej. Pilną potrzebę stanowiło zakupienie samolotów, kamer i sprzętu fotolaboratoryjnego. W wyniku starań i wyjazdów inżyniera Sztompki do Szwajcarii i Francji udaje się w krótkim czasie zakupić samoloty i niezbędny sprzęt. W roku 1957 „Fotolot” był już wyposażony w 5 samolotów francuskich typu Siebel dostosowanych do lotów fotogrametrycznych. Inżynier Sztompke skompletował załogi i prowadził szkolenia nawigatorów i operatorów. W tym czasie zaproponował pewne zmiany w sposobie wykonywania zdjęć lotniczych oraz w konstrukcji kamery pomiarowej, które zostały uwzględnione przez firmę Wild w Szwajcarii. Opracował szereg różnych nomogramów i mechanizmów, które pozwoliły na szybsze przygotowywanie planu lotów fotogrametrycznych.

W chwili kiedy „Fotolot” osiągnął pełną sprawność i wydajność produkcyjną, Wydział Aerofotogrametryczny został przejęty przez wojsko. W jednostce wojskowej, do której przeniesiono „Fotolot”, inż. Sztompke objął stanowisko kierownika cywilnego i był jednocześnie instruktorem nowych pracowników podległego mu Oddziału Fotogrametrycznego. W tym czasie (1949-1952) współpracował przy ustalaniu warunków technicznych dla filmu lotniczego oraz nad uruchomieniem krajowej produkcji tego filmu. Równoległe do pracy w jednostce wojskowej inż. Sztompke nawiązuje współpracę z Katedrą Fotogrametrii Politechniki Warszawskiej, gdzie prowadzi zajęcia z przedmiotu zdjęcia lotnicze.

Z dniem 1 września 1955 r. tj. w 49 rocznicę swoich urodzin, na wniosek Rektora Politechniki Warszawskiej, inż. Sztompke zostaje służbowo przeniesiony z Ministerstwa Obrony Narodowej do Politechniki Warszawskiej. W grudniu 1955 r. przyznano Mu tytuł zastępcy profesora. W sierpniu 1961 r. Rektor PW w oparciu o jednomyślną uchwałę Rady Wydziału Geodezji i Kartografii z dn. 20 maja 1961 r. oraz o uchwałę Senatu z dn. 26 czerwca 1961 r. wystąpił z wnioskiem o powołanie mgr. inż. W. Sztompki na stanowisko profesora nadzwyczajnego fotogrametrii w Katedrze Fotogrametrii Wydziału Geodezji i Kartografii PW. Od września 1961 r., w związku ze zmianą przepisów, kontynuuje pracę w Katedrze Fotogrametrii jako starszy wykładowca. W Katedrze Fotogrametrii prowadził wykłady i ćwiczenia z przedmiotu zdjęcia lotnicze i zasady meteorologii oraz wykłady na VI semestrze przedmiotu fotogrametria z fotografią techniczną. Od roku 1963 prowadził także wykłady i ćwiczenia z fotogrametrii w Wyższej Szkole Rolniczej w Olsztynie. W dniu 27 sierpnia 1970 r. Rektor Politechniki Warszawskiej powołuje Waclawa Sztompke na stanowisko docenta w Instytucie Fotogrametrii i Kartografii. Na tym stanowisku pracował do ostatnich chwil swego życia.

W latach 1958-1960 W. Sztompke był prodziekanem do spraw nauki. Był też członkiem

Komisji Egzaminów Dyplomowych, zastępcą Wydziałowej Komisji Stypendialnej oraz opiekunem studentów zagranicznych studiujących na wydziale.

Doc. Sztompke był autorem wielu cennych prac publicystycznych i naukowych. Był współautorem i redaktorem pierwszego na świecie pięcioletniego słownika geodezyjnego (PPWK, 1954), uzupełnionego w roku 1961 wersją hiszpańską. Przetłumaczył wspólnie z prof. Piaseckim, z języka niemieckiego na polski, podręcznik akademicki prof. W. Zellera (PWT, 1950). Przetłumaczył z rosyjskiego na polski podręcznik „Aerotopografia” Kudriacewa (MON, 1955) oraz z języka niemieckiego „Opisy nowoczesnych instrumentów geodezyjnych Wilda” wydane w roku 1952. W ramach działalności Komisji Słownictwa Geodezyjnego SGP opracował odpowiedniki polskie do siedmioletniego Słownika fotogrametrycznego, wydanego przez Międzynarodowe Towarzystwo Fotogrametryczne. Tom polski został opublikowany w 1961 r. przez wydawnictwo „Argus” w Amsterdamie. Pod jego redakcją opracowano odpowiedniki polskie do trójjęzycznego „Słownika Technicznego” wydanego przez FIG.

Poza pracami badawczymi z zakresu wykonywania zdjęć lotniczych doc. Sztompke zajmował się także innymi dziedzinami fotogrametrii. Na szczególną uwagę zasługuje opracowana przez Niego metoda fotogrametrycznego wyznaczania zwisu lin podtrzymujących maszty radiostacji w Raszynie (1953-1954), oraz opracowanie metody fotogrametrycznego wyznaczania zwisu przewodów linii wysokiego napięcia na trasie Białystok-Roś (1962-63). Metodą tą wyznaczano w ciągu kilku lat zmiany zwisu dla Zakładu Układów Elektroenergetycznych Politechniki Warszawskiej.

Udział w pracy organizacji naukowych i społecznych to potężny nurt życia doc. Sztompke. Od roku 1959 był członkiem Rady Naukowej Instytutu Geodezji i Kartografii przy Głównym Urzędzie Geodezji i Kartografii. Pod Jego przewodnictwem opracowano za zlecenie Komitetu Geodezji PAN w roku 1959 pięcioletni plan perspektywiczny badań naukowych w dziedzinie fotogrametrii.

Od wczesnych lat młodości doc. Sztompke aktywnie uczestniczył w działalności Międzynarodowej Federacji Geodetów (FIG) oraz Międzynarodowego Towarzystwa Fotogrametrycznego. Na Kongresie Fotogrametrycznym w Rzymie w 1938 r. zorganizował na wystawie światowej stoisko polskie, które uzyskało brązowy medal. W roku 1938 W. Sztompke brał udział w V Kongresie Międzynarodowej Federacji Geodetów (FIG) w Rzymie jako delegat Polskich Zrzeszeń Mierniczych. Na tym Kongresie przyjęto zaproszenie Polski do organizacji następnego Kongresu FIG w Polsce w 1942 r., jednakże wojna nie pozwoliła zrealizować tych planów. W roku

1939 inż. Sztompke wszedł w skład Komitetu Organizacyjnego I Kongresu Inżynierów Mierniczych w Warszawie i współpracował przy wydaniu publikacji pokongresowej pt. „Aktualne zagadnienia miernictwa”.

Bezpośrednio po zakończeniu działań wojennych inż. Sztompke przystępuje do pracy w Związku Mierniczych Polskich (późniejsze Stowarzyszenie Geodetów Polskich). W roku 1946 brał czynny udział w pracach I Kongresu Techników Polskich w Katowicach. Od roku 1969 przez szereg lat przewodniczył Komisji Słownictwa Geodezyjnego, a od roku 1956 przewodniczył Głównej Komisji Współpracy z Zagranicą Stowarzyszenia Geodetów Polskich. W latach 1951-1953 oraz 1961-1966 był członkiem Zarządu Głównego SGP.

Z chwilą reaktywowania działalności Polskiego Towarzystwa Fotogrametrycznego jako sekcji naukowej SGP doc. Sztompke został wybrany na przewodniczącego PTF, a w 1970 r. wybrano Go na przewodniczącego PTF. Brał udział w organizowaniu szeregu konferencji naukowych i technicznych związanych z fotogrametrią oraz w prowadzeniu kursów

szkoleniowych z fotogrametrii. W 1973 r. na sympozjum poświęconym rozwojowi fotogrametrii wielkoskalowej zorganizowanym przez WOPM w Warszawie w 1973 r. wygłosił referat pt.: „Stan aktualny i perspektywy nowych rozwiązań technologicznych w fotogrametrycznych opracowaniach wielkoskalowych”.

W latach 1948-1976 kontynuuje udział w pracach Międzynarodowej Federacji Geodetów FIG oraz Międzynarodowego Towarzystwa Fotogrametrycznego - MTF.

Od roku 1956 bierze aktywny udział w pracach FIG i jest stałym delegatem SGP na kolejne kongresy i posiedzenia Komitetu Permanentnego tej organizacji (Sesje Komitetu Permanentnego: Londyn - 1956, Wiesbaden - 1957, Kraków - 1959, Bruksela - 1960, Waszyngton - 1963, Sofia - 1964, Belgrad - 1966, oraz Kongresy FIG: Haga - 1958, Wiedeń - 1962, Rzym - 1966, i inne).

Najbardziej doc. Sztompke był jednak związany z Międzynarodowym Towarzystwem Fotogrametrycznym. W roku 1948 uczestniczył w VI Kongresie Międzynarodowego Towarzystwa Fotogrametrycznego w Hadze, a w roku 1956 w VIII Kongresie w Sztokholmie. W cztery lata później uczestniczyliśmy wspólnie w IX Międzynarodowym Kongresie MTF w Londynie. Na X Kongresie, który odbył się w Lizbonie w 1964 r. Polskiemu Towarzystwu Fotogrametrycznemu powierzono kierownictwo nad pracami Komisji VI zajmującej się szkoleniem, terminologią i bibliografią. Przewodniczącym tej Komisji na okres 1964-1968 został doc. Sztompke, który zdynamizował działalność tej Komisji. W roku 1966, Komisja zorganizowała w Warszawie Sympozjum Międzynarodowe z udziałem wybitnych fotogrametrów z różnych stron świata, a w roku 1968 na Kongresie w Lozannie Komisja, poza zorganizowaniem kilku sesji naukowych zorganizowała także duże stoisko wystawowe prezentujące programy nauczania fotogrametrii na różnych uczelniach oraz wystawę książek i periodyków z zakresu fotogrametrii. Na XI Kongresie Fotogrametrycznym w Ottawie w 1972 r., Polsce ponownie powierzono kierownictwo Komisji VI, której zakres działania obejmował ekonomiczne, zawodowe i szkoleniowe aspekty fotogrametrii. Przewodnictwo tej Komisji ponownie objął doc. Sztompke i prace Komisji prowadził do ostatnich dni swego życia, tj. do 1 września 1974 r.

Za wybitne zasługi na polu pracy zawodowej i społecznej był odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Srebrnym Krzyżem Zasługi, Medalem za Zasługi dla Obronności Kraju, Medalem X-lecia Polski Ludowej, Złotą Odznaką „Za Zasługi w Dziedzinie Geodezji i Kartografii”, Złotą Odznaką Honorową NOT oraz Odznaką Honorową SGP.

Docenta Waclawa Sztompke poznałem w czasie studiów na Politechnice Warszawskiej (1951-1956), gdzie wszyscy ceniliśmy Go jako wspaniałego pedagoga i przyjaciela młodzieży. Jego celem było przekazanie całej swojej wiedzy jak również zapału i poświęcenia umiłowanej przez Niego dyscypliny naukowej. Potem los zetknął nas w czasie mojej pracy w Państwowym Przedsiębiorstwie Fotogrametrii (1956-1973), gdzie doc. Sztompke przez wiele lat był konsultantem naukowym i doradcą technicznym. Każda Jego wizyta w Dziale Głównego Technologa, a było ich kilka w ciągu każdego tygodnia, była nam bardzo miła i bardzo pożyteczna. Zawsze służył nam swoją radą i bogatym doświadczeniem. Wiele technologii i instrukcji technicznych powstało przy Jego udziale, nie mówiąc już o licznych tłumaczeniach publikacji zagranicznych, które dla nas wykonywał.

Przez wiele lat współpracowaliśmy zarówno w Polskim Towarzystwie Fotogrametrycznym, jak i w Międzynarodowym Towarzystwie Fotogrametrycznym. Okres tej współpracy wspominam bardzo miło, bowiem była to prawdziwa współpraca oparta na wzajemnym zaufaniu, którego doc. Sztompke nigdy nie zawiódł. Poznaliśmy się bliżej w czasie kilku

wspólnych wyjazdów na sympozja i kongresy fotogrametryczne. Wtedy to miałem okazję przekonania się, jak bardzo doc. Sztompke był ceniony i lubiany w międzynarodowym gronie fotogrametrów.

Charakteryzował się niepowtarzalnym charakterem i sposobem bycia, którym ujmował wszystkich spotkanych na drodze swego życia. Uśmiech zawsze gościł na Jego twarzy, a pogoda ducha, mimo wielu przeciwności losu, nigdy Go nie opuszczała. Zawsze podziwialiśmy Jego troskę o swych najbliższych - o żonę Janinę, którą jak tylko mógł, to starał się zabierać na sympozja i kongresy międzynarodowe; o dzieci: Annę, Ewę i Pawła, które były Jego dumą i stanowiły troskę codziennego i niełatwego życia.

W życiu zawodowym był zawsze bardzo skromny i koleżeński i bez reszty oddany swej specjalności, tj. fotogrametrii, którą bardzo pokochał. Los tak zrządził, że przeważnie był tym „drugim”, ale nigdy nie dawał tego poznać po sobie. W naszej pamięci pozostanie na zawsze jako prawdziwy człowiek - ofiarny i uczynny, na którego zawsze można było liczyć, który zawsze spieszył z radą i pomocą.

Adam Linsenbarth